

LAUDATIO

JIŘÍ MALENOVSKÝ PĚTAŠEDESÁTILETÝ

Dlouholetý člen redakční rady našeho časopisu *prof. JUDr. Jiří Malenovský, CSc.*, oslaví 15. července 65. narozeniny. Jubilant se narodil v Kroměříži – jednom z našich nejkrásnějších historických měst, avšak střední školu již absolvoval v Brně, kde také v roce 1969 složil maturitu. V době *Malenovského* středoškolských studií došlo v atmosféře celkového politického uvolnění druhé poloviny 60. let k obnovení československé spolupráce s Carnotovým lyceem v Dijonu. Rovněž jubilant využil od září 1967 možnosti studovat humanitní větev obnovené československé sekce dijonského lycea. Ukončiv studijní přípravu na univerzitní studium, nastoupil *Malenovský* v roce 1969 na právě obnovenou právnickou fakultu brněnské univerzity, kde juristická studia absolvoval s prospěchem 1,00. Poté byl v roce 1974 přijat na katedru mezinárodního práva Univerzity Jana Evangelisty Purkyně jako asistent, v letech 1977–1990 jako odborný asistent, i když stálý pracovní poměr získal na právnické fakultě až k 1. lednu 1981. Rigorózní práci *Malenovský* obhájil na právnické fakultě Univerzity Karlovy v únoru 1979. Titul kandidáta věd získal v roce 1984 rovněž na právnické fakultě Univerzity Karlovy po úspěšné obhajobě *Problémů mezinárodně právní úpravy potlačování projevů terorismu s mezinárodním prvkem*, o které *Právník* téhož roku přinesl zprávu. Jmenován v roce 1990 docentem, se jubilant stal vedoucím katedry mezinárodního práva, kterou vedl dva roky do svého nástupu na federální Ústavní soud. Ve svém oboru se habilitoval v roce 1998; v roce 2001 úspěšně absolvoval řízení o jmenování profesorem mezinárodního práva veřejného. Zaměření na tento obor přivedlo *Malenovského* kromě jiného i k členství v České společnosti pro mezinárodní právo, kde aktuálně zastává funkci člena čestného předsednictva, a Francouzské společnosti pro mezinárodní právo.

Jmenování *Jiřího Malenovského* soudcem Ústavního soudu ČSFR v roce 1992 bylo první ze sledu událostí, které ho co do hlavní pracovní náplně odvedly od akademických aktivit na univerzitě, jakkoli dosud zůstává profesorem na katedře mezinárodního a evropského práva právnické fakulty Masarykovy univerzity. Po zániku československé federace působil jako velvyslanec České republiky při Radě Evropy (1993–1998), předseda Výboru delegátů ministrů Rady Evropy (1995), v letech 1998 až 2000 pracoval jako vrchní ředitel sekce právní a konzulární Ministerstva zahraničních věcí a rovněž jako člen Legislativní rady vlády.

Od roku 2000 začal *Jiří Malenovský* působit ve vysokých soudních institucích: 4. dubna 2000 byl jmenován soudcem Ústavního soudu České republiky (jako první soudce tohoto soudu schvalovaný již Senátem), 1. září 2000 pak rozhodcem Stálého rozhodčího soudu v Haagu (zde také přednáší na tamnější Akademii mezinárodního práva – *Académie de Droit International de la Haye*). *Malenovský* ovlivnil při svém působení na našem Ústavním soudu v nejednom směru jeho rozhodovací praxi. Nejznámější z jeho působení v této funkci jsou slova *Malenovského* o demokracii, která musí mít možnost se bránit v zájmu vlastní důvěryhodnosti, jimiž i veřejně obhajoval nález sp. zn. Pl. ÚS 9/01 z 5. 12. 2001. Některá jeho stanoviska jsou v navazujících nálezech Ústavního soudu výslovně připomínána a stejně tak si i další soudci našeho Ústavního soudu osvojují argumenty *Malenovského* disentů (ukázkou jsou např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 18/06 z 11. 7. 2006 nebo Pl. ÚS 8/07-1 z 23. 3. 2010). Dne 8. května 2004 se *Jiří Malenovský* funkce soudce Ústavního soudu ČR vzdal v souvislosti s nástupem do další mimořádné odpovědné funkce, když se k 11. květnu 2004 stal soudcem Soudního dvora Evropských společenství, kde působí dosud.

Významná je jubilantova vědecká a publikační činnost. Jen za poslední dvacetiletí čítá na sto uveřejněných děl. Z řady monografií a učebnic, které *Malenovský* zpracoval nebo na nichž

se autorsky podílel, patří snad mezi první *Mezinárodně právní aspekty potlačování mezinárodního terorismu* (1983, společně s Vladislavem Davidem) a *Vesmír a kosmické právo* (1986) napsaná společně s Vladislavem Davidem a Mahulenou Hoškovou. Dále můžeme uvést jubilantovy výlučné práce *Úvod do systémového pojetí mezinárodního práva* (1990), *Mezinárodní právo veřejné: obecná část* (1993, 1997), *Poměr mezinárodního a vnitrostátního práva obecně a v českém právu zvláště* (2000) a zvláště pak od roku 2004 opakovaně vydávaná kniha *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*, jejíž zatím poslední vydání (2014) recenzoval nedávno na stránkách *Právnicka Jan Kysela*. Z četných zahraničních publikací připomeňme alespoň *Malenovského* obsáhlý spis *L'indépendance des juges internationaux* (2011) vydaný souběžně v Leidenu a Bostonu a čítající přes pět set stran.

Jubilant je rovněž takřka čtyřicet let dlouholetým a pilným přispěvatelem *Právnicka*. Poprvé se v našem časopisu uvedl v jeho stém patnáctém ročníku a hned statí *K pojmu nebeských těles v kosmickém právu* (1976), textem pojatým věcně, strukturovaně a se zpracováním literárního zájmu provenience anglické, francouzské, německé i ruské. O dva roky později zde uveřejňuje koncepční stať k problematice společného dědictví lidstva (1978) a od té doby až do současnosti následuje řada textů zaměřených na různé oblasti mezinárodního práva, jako např. k problému vytváření a zjišťování jeho obyčejových norem (1984), jemuž postupně věnoval i další stati – *K úloze časového faktoru v obyčejové normotvorbě mezinárodního práva* (1987) nebo *Koexistence smlouvy a obyčej v mezinárodním právu* (1992). Jiným otázkám se jubilant věnoval např. statěmi *Mezinárodní smlouvy o lidských právech a čs. ústavní právo* (1992), *K právním aspektům přijetí České republiky do Rady Evropy* (1993), *Úvaha u kolébky nového evropského soudu pro lidská práva* (1998), na niž navázaly po čase konkrétní analýzy (2001). Nejednu stať jubilant věnoval evropskému právu, když se zabýval zobrazováním Soudního dvora ES (2007), šedesátiletím Evropských společenství (2012) nebo systémovým pojetím unijního práva (2015). Zájem *Malenovského* o problematiku mezinárodní úpravy lidských práv se odráží např. v pojednáních *Postavení mezinárodních smluv o lidských právech v českém právu po 1. červnu 2002* (2002) nebo *Zapomenuté a falzifikované, známé a ještě nenapsané kapitoly šedesátileté epopeje Všeobecné deklarace lidských práv* (2009). Větší počet jubilantových statí se váže k problematice ústavního práva a jeho vazbám na mezinárodní právo veřejné, ať již jde o *Glosy k výkladu článku 10 české Ústavy v praxi ústavních orgánů* (1996), pojednání *O „chudokrevnosti“ mezinárodního rozměru české Ústavy a možných terapiích* (1997), text *Ústavní soud České republiky a mezinárodní právo* (2000) nebo stať o *Tápání v bludišti vztahů mezinárodního a ústavního práva* (2004). Zvláště významné postavení mezi konstitucionalistickými pojednáními *Jiřího Malenovského* v *Právnicku* má jeho článek *O legitimitě a výkladu české Ústavy na konci století existence moderního českého státu* (2013).

Při výběrovém připomenutí některých jubilantových statí v našem časopisu nechceme pominout ještě jeden žánr, kterým *Malenovský Právnicka* obohacoval především v 70., 80. a 90. letech, totiž recenze vzorově zpracované podle všech pravidel platných pro tato slovesná díla tak, že mohou být předlohou pro začínající autory, jak recenze psát, podobně jak je tomu třeba u recenzí *Kinclových*, *Knappových* nebo *Masopustových*.

Nejen z jubilantova literárního díla je každému patrné, že svá témata a jejich souvislosti dokonale zná, sleduje jejich vývoj a že své názory formuluje po důkladné úvaze, se snahou problém pojmenovat a řešit. Texty *Jiřího Malenovského* vnímá pozorně a s poučením právnícká komunita z akademické obce i z praktické sféry. Na jeho díla poukazují při formulaci vlastních právních názorů náš Ústavní soud, Nejvyšší soud i Nejvyšší správní soud. Svými aktivitami v akademických, diplomatických i justičních funkcích se *Jiří Malenovský* stal nepřehlédnutelnou personou českého právnictví s významem zjevně přesahujícím tuzemské prostředí. Redakce *Právnicka* přeje oslavenci do dalších let pevné zdraví, životní pohodu, mnoho tvůrčí energie a vůbec všechno dobré.